

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 3To/136/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2323010705
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Réves
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2323010705.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Révesa a sudcov JUDr. Kataríny Stanislavskej a JUDr. Rastislav Kresla, v trestnej veci obžalovaného A. B., pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, o odvolaní okresného prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Galanta zo dňa 28.07.2023 pod sp. zn. OT/142/2023, na verejnom zasadnutí konanom dňa 23.04.2024 takto

rozhodol:

Podľa § 321 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Trestného poriadku z r u š u j e sa napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

Na základe § 322 ods. 3 Trestného poriadku sa

Obžalovanému

A. B., nar. XX.XX.XXXX v C. D., Ukrajina,
trvale bytom E. C. XX/XX, C. D., Ukrajina,
štátna príslušnosť: Ukrajina,
prechodne bytom ul. X. XXXX XXXX/XX, C., Slovenská republika,

u k l a d á

Podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 36 písm. l) Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 6 (šesť) mesiacov.

Podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 Trestného zákona sa obžalovanému výkon trestu odňatia slobody podmienične odkladá za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v trvaní 3 (troch) rokov.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 51 ods. 3, ods. 4 Trestného zákona mu súd počas skúšobnej doby podmieničného odsúdenia ukladá obmedzenia a povinnosti spočívajúce v :

- zákaze požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok,
- príkaze podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona mu súd ukladá i trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel v cestnej premávke v trvaní 4 (štyroch) rokov.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresného súdu bol obžalovaný A. B. uznaný vinným pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 14.06.2023 v čase o 14:10 hod. na ulici X. B. F. G. C. pred bytovým domom č. XXXX smerom na ul. A. Mojzesa ako vodič viedol osobné motorové vozidlo značky VW Passat CC, čiernej metalízy, EČ: H., kde sa nevenoval plne vedeniu vozidla a nesledoval situáciu v cestnej premávke, čím porušil ustanovenie § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z., pričom s ľavou stranou vozidla nacúval do fasády a následne aj odkvapovej ríny bytového domu č. XXXX v obci C. H. E. X. B., a následne narazil ľavou zadnou časťou vozidla do ľavej prednej časti tam zaparkovaného vozidla Škoda Octavia, EČ: C., po čom odišiel s vozidlom na ul. I. F. C., zastavil pred rodinným domom č. XXX, zostal sedieť vo vozidle, kde ho vypátrala hliadka Obvodného oddelenia PZ Močenok, pričom pri následnej kontrole mu dychovou skúškou v čase o 14:47 hod. bola zistená prítomnosť alkoholu v množstve 1,49 mg/l vydychovaného vzduchu, čo po prepočte predstavuje 3,10 promile, následnými dychovými skúškami v čase o 15:02 hod. 1,29 mg/l, 15:17 hod. 1,35 mg/l, 15:35 hod. 1,33 mg/l a 15:54 hod. 1,32 mg/l vydychovaného vzduchu, pričom škoda na fasáde a odkvapovej ríne bytového domu č. XXXX v obci C. H. E. X. B. predstavovala podľa dokladov za opravu spolu sumu 1.061,93,- eur a škoda na vozidle Škoda Octavia s EČ: C. podľa odborného vyjadrenia sumu 100,- eur.

Za túto trestnú činnosť uložil okresný súd obžalovanému podľa § 289 ods. 1 Trestného zákona, s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona a poukazom na § 36 písm. l), písm. n) Trestného zákona, na trest odňatia slobody v trvaní 4 (štyri) mesiace.

Podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona s poukazom na § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona mu súd výkon uloženého trestu obžalovanému podmienene odložil a podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona určil skúšobnú dobu podmienene odsúdenia s probačným dohľadom v trvaní 3 (tri) roky.

Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona, s poukazom na § 51 ods. 3, ods. 4 Trestného zákona, mu súd počas skúšobnej doby podmienene odsúdenia uložil obmedzenia a povinnosti:

- zákaz požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok,
- príkaz podrobiť sa psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve, všetko so zameraním na požívanie alkoholu.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona aj na trest zákazu činnosti vedenia motorových vozidiel v cestnej premávke v trvaní 4 (štyri) roky.

Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil v rozsahu č. I. 164-168 spisu.

Proti tomuto rozsudku ihneď do zápisnice o hlavnom pojednávaní zahlásil odvolanie okresný prokurátor, a to vo vzťahu k výroku o treste v neprospech obžalovaného, ktoré dodatočne písomne odôvodnil.

V písomných dôvodoch odvolania po úvodnej rekapitulácii výrokovej časti ako i odôvodnenia napadnutého rozsudku, citovaní ustanovení §§ 34, § 61 Tr. zákona namietal, že s napadnutým rozhodnutím okresného súdu čo do druhu a výšky uloženého trestu, resp. podmienene odsúdenia jeho výkonu s probačným dohľadom sa nestotožňuje. Trest plní funkciu ochrany spoločnosti jednak pred páchatelom trestného činu, voči ktorému sa prejavuje prvok represie (zabránenie v trestnej činnosti), a prvok individuálnej prevencie (výchovy k riadnemu životu), a jednak aj voči ďalším občanom - potenciálnym páchatelom, voči ktorým sa prejavuje prvok generálnej prevencie (výchovné pôsobenie trestu na ostatných členov spoločnosti). Trestný zákon vychádza z myšlienky, že základným účelom a cieľom trestu je ochrana spoločnosti pred trestnými činmi a pred ich páchatelmi.

Trest navrhovaný prokurátorom - nepodmienený trest odňatia slobody krátko trvania sa vzhľadom na okolnosti prípadu - najmä množstvo zisteného alkoholu v dychu, ktoré predstavovalo 1,49 mg/l vydychovaného vzduchu, čo po prepočte činí 3,10 promile, nejaví ako neprimeraný, či nevhodný. V danom prípade je totiž nevyhnutné vychádzať pri ukladaní trestu zo všetkých okolností prípadu spáchania daného trestného činu, t. j. okrem iného zohľadniť najmä (nie však výlučne) množstvo požitého alkoholu vodičom motorového vozidla.

Poukazoval pri tom na tzv. stupne opitosti v zmysle prednášky MUDr. Kollár S., znalecký ústav Inštitút forenzných medicínskych expertíz Bratislava - FORENZNE - PSYCHIATRICKÁ ALKOHOLÓGIA (od stupňa podnapitosti až po ťažkú opitosť, čo je aj daný prípad).

Pokiaľ teda v prejednávacom prípade obžalovaný vykonával jazdu s osobným motorovým vozidlom v stupni ťažkej opitosti, keďže nafúkal cez 2 promile, jednalo sa o stav, ktorý mu bez akýchkoľvek pochybností vykonávať túto činnosť znemožňoval a činil ju obzvlášť nebezpečnou.

Stupeň opitosti páchatel'a je potrebné vždy zohľadňovať v rámci skúmania závažnosti spáchaného prečinu a mal by byť zohľadnený aj pri individualizácii trestnej sankcie.

Je potrebné si uvedomiť, že za daných okolností sa motorové vozidlo v rukách takto alkoholom ovplyvneného páchatel'a mení na zbraň a táto je v zásade neovládateľná, resp. neovládateľná v dostatočnom rozsahu. Riziko spôsobenia škody či ublíženia na zdraví, resp. ešte ďaleko horšieho následku, je potom mimoriadne vysoké a pokiaľ obvinený vedomý si takéhoto rizika sa toto rozhodol dobrovoľne podstúpiť, je povinný znášať následky z toho plynúce.

V nadväznosti na uvedené sa potom navrhovaný nepodmienečný trest odňatia slobody nejaví ako neprimeraný. Má zato, že krátky nepodmienečný trest odňatia slobody by vyššie uvedené požiadavky jednotlivých zásad ukladania trestov nepochybne naplňal. Nie je namieste ukladať prísne sankcie iba pri poruchovom následku trestného činu, pretože v prípade dopravných nehôd pod vplyvom alkoholu s tragickými následkami sú tieto už nezvratné a žiadny, teda ani prísny trest vodičovi, nenahradí ujmu, ktorú už spôsobil poškodeným pozostalým. Pri prísnejších trestoch v prípade ohrozovacieho trestného činu podľa § 289 Tr. zák. tieto naopak môžu viesť k tomu, aby si vodič svoju chybu dostatočne uvedomil a už ju nikdy nezopakoval, teda môže byť naplnená preventívna funkcia trestu vo vzťahu k ďalšej trestnej činnosti s nezvratnými následkami.

Vzhľadom k uvedenému preto prokuratúra pristupuje k sprísňovaniu návrhov trestov pri tomto druhu trestnej činnosti oproti minulosti, čo však neznamená, že ide o reakciu na anonymnú spoločenskú objednávku, ale ide o reakciu na dlhodobu nepriaznivý vývoj predmetnej trestnej činnosti, kde v rámci kompetencií prokuratúry v trestnom konaní jedným zo spôsobov, ako je možné pokúsiť sa zabezpečiť vyššiu generálnu prevenciu pred páchaním tejto trestnej činnosti, je sprísniť návrhy trestov, aby v prípade, ak aj súdy postupne prikrčia k sprísneniu trestných sankcií, toto malo dostatočný, resp. lepší odradzujúci efekt od ďalšieho páchania takejto trestnej činnosti, čím sa prispeje k zníženiu tejto trestnej činnosti, resp. i súvisiacej trestnej činnosti (dopravné nehody pod vplyvom alkoholu).

Okrajovo je potom možné poukázať tiež na pretrvávajúci trend vysokého počtu trestných činov ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 Tr. zák., kde napriek ich dostatočnej medializácii nedochádza k zásadnejšiemu poklesu páchania daného trestného činu.

Možno poukázať aj na „Zhodnotenie stavu zákonnosti a dokazovania trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 Trestného zákona a trestného činu usmrtienia podľa § 149 ods. 4, ods. 5 Trestného zákona“, ktoré je zverejnené na webovom sídle Generálnej prokuratúry SR (J. ://K.. L.. L. C. -C. -M. N. O.- P.), z ktorého je okrem iného zrejme, že účinným prostriedkom na zníženie uvedených trestných činov by mohlo byť tiež sprísnenie návrhových opatrení trestov zo strany prokurátorov.

V ostatnom období súdy začali vo väčšej miere ukladať i nepodmienečné tresty odňatia slobody za predmetný trestný čin aj v prípadoch tzv. prvopáchatel'ov, a to aj v rámci Trnavského kraja, kde viaceré takéto rozhodnutia sú už aj právoplatné.

Skutočnosť, že obžalovaný v minulosti nebol súdne trestaný za trestný čin spáchaný pod vplyvom alkoholu, nepredstavuje zákonnú prekážku na uloženie takéhoto trestu a nemala by predstavovať ani pre ostatných potenciálnych páchatel'ov garanciu, že ak v minulosti neboli odsúdení za čin pod vplyvom alkoholu, tak za jazdu pod vplyvom alkoholu na prvý krát nedostanú nepodmienečný trest.

Obžalovaný sa už v minulosti dopustil priestupku v súvislosti s vedením vozidla (kolobežky) pod vplyvom alkoholu, a teda už dostal možnosť napraviť sa a preukázať, že je schopný viesť riadny život.

Vzhľadom k tomu, že u obžalovaného ide preukázateľne o opakované vedenie vozidla pod vplyvom alkoholu, so stupňujúcou sa nebezpečnosťou, nakoľko tentokrát už nešlo o kolobežku ale osobné motorové vozidlo, teda závažnosť jeho konania presiahla hranicu trestného činu, pričom zároveň

vozidlo viedol v stave tzv. ťažkej opitosti, teda ide o okolnosť, ktorá odôvodňuje uloženie zákonného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Poukazuje tiež na skutočnosť, že súd podľa jeho názoru nesprávne obžalovanému pri ukladaní trestu priznal aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zák., keď priznanie obžalovaného bolo zohľadnené už pri aplikácii poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. 1) Tr. zák. a nemôže zároveň predstavovať aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zák. Zároveň vydanie veci dôležitej pre trestné konanie samé o sebe nemôže predstavovať takúto poľahčujúcu okolnosť, pretože ide o plnenie procesnej povinnosti osoby, ktorá vecou disponuje.

Obžalovaný sa navyše motorové vozidlo, ktoré vydal do trestného konania a s ktorým sa dopustil trestného činu, pokúsil previesť na inú osobu, čo nepovažujem za spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní, ale za pokus o vyňatie veci z možnosti jej postihu trestom prepadnutia veci, a teda za presný opak toho, na čo poukázal prvostupňový súd.

Zároveň sa obžalovaný nedostavil na termín hlavného pojednávania, ktorý bral na vedomie, a to bez ospravedlnenia, čím založil dôvody na jeho vzatie do väzby, pretože sa preukázateľne bez ospravedlnenia vyhýba trestnému konaniu.

Súdom uložený trest považuje vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody za neprimerane mierny, v rozpore s ustanovením § 34 ods. 1, ods. 4 Tr. zák.

Pokiaľ ide o nemožnosť uloženia trestu prepadnutia veci - do trestného konania vydaného motorového vozidla, poukazuje na skutočnosť, že listom od I. H. nebol preukázaný platný prevod vlastníckeho práva, nakoľko vecnoprávne účinky (prechod vlastníckeho práva) darovacej zmluvy môžu nastať až prevzatím daru obdarovaným, k čomu preukázateľne nedošlo, pretože vozidlo aj s kľúčami a príslušenstvom je zaistené v trestnom konaní a nachádza sa v policajnom sklade (resp. parkovisku). Evidencia vozidiel nie je dokladom preukazujúcim vlastnícke právo k motorovému vozidlu, preto súdu nič nebránilo v uložení trestu prepadnutia tohto vozidla a s názorom o nemožnosti takéhoto postupu sa nestotožňuje.

Zároveň konanie obžalovaného považujem za obchádzanie zákona, pretože tento vedel, že vozidlo vydal do trestného konania na účely trestného konania a teda, že ním nedisponuje, napriek tomu mal urobiť dispozičný úkon s vozidlom, ktoré oprávnenie však preukázateľne v čase úkonu nemal a teda takýto úkon považuje za neplatný aj z dôvodu, že ho vykonal ako osoba, ktorá s vecou nebola oprávnená ďalej disponovať, pretože sa tohto oprávnenia preukázateľne a dobrovoľne na čas od vydania veci do trestného konania až do rozhodnutia týkajúceho sa veci v trestnom konaní, predtým vzdala.

Právne závery rezultujúce z rozhodnutia prvostupňového súdu vytvárajú podľa názoru prokurátora až nebezpečný precedens možnosti rôzneho spätného (aj špekulatívneho) vyňatia veci z trestného konania predtým dobrovoľne vydané do trestného konania aj v iných trestných veciach, s možnosťou antidatovania príslušných právnych úkonov, čo by umožňovalo marenie účelu trestného konania.

Z uvedených dôvodov preto navrhol, aby Krajský súd v Trnave v zmysle ustanovenia § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), ods. 2 Tr. por. zrušil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Galanta vo výroku o treste a aby v zmysle ustanovenia § 322 ods. 3 Tr. por. obžalovanému uložil prísnejší, primeraný a zákonný trest, vrátane trestu vyhostenia a trestu prepadnutia veci – osobného motorového vozidla obžalovaného, ktoré bolo vydané do trestného konania, a ktoré bolo použité na spáchanie žalovaného trestného činu (VW Passat CC, EČ: H. Q.).

Konanie na odvolacom súde:

Krajský súd vo veci vykonal verejné zasadnutie za prítomnosti prokurátora krajskej prokuratúry a za splnenia zákonných podmienok v neprítomnosti obžalovaného, Zástupkyňa krajskej prokuratúry na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu sa pridriavala podstaty písomného odôvodnenia odvolania OP Galanta, nakoľko má za to, že trest odňatia slobody s podmienečným odkladom jeho výkonu a za súčasného uloženia obmedzení a povinností nie je postačujúci na naplnenie účelu individuálne a generálnej prevencie. Navrhla zrušiť napadnutý rozsudok vo výroku o treste a rozhodnúť rozsudkom o uložení nepodmienečného trestu odňatia slobody v dolnej polovici zákonnom stanovnej trestnej sadzby s tým, že obžalovanému nebude priznaná poľahčujúca

okolnosti § 36 písm. n) Tr. zák. Obžalovaného navrhuje zaradiť od ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Taktiež mu navrhuje uložiť trest zákazu činnosti viesť motorového vozidla akéhokoľvek druhu vo výmere 4 roky, trest vyhostenia z územia SR. Trest prepadnutia veci – motorového vozidla nenavrhuje uložiť, nakoľko má za to, že nie sú na to splnené zákonné podmienky, keďže sa jedná o vec v súčasnosti nepatriacu obžalovanému.

Krajský súd, ako súd odvolací v zmysle § 317 ods.1 Trestného poriadku preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť napadnutého rozsudku vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a tak zistil, že odvolanie okresného prokurátora je dôvodné len čiastočne.

Preskúmajúc zákonnosť výroku o treste sa krajský súd stotožnil s argumentáciou okresného prokurátora uvedenou v jeho odvolaní len v tej časti, že okresný súd obžalovanému pri ukladaní trestu nesprávne aplikoval aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zákona.

V prvom rade odvolací súd konštatuje, že okresný súd vo výroku rozhodnutia správne konštatoval prevahu poľahčujúcich okolností (§ 36 písm. l) Tr. zák.), nad priťažujúcimi (ktoré nezistil v zmysle § 37 písm. m) Tr. zák. žiadne), keď zároveň poukázal na ustanovenie § 38 ods. 3 Trestného zákona, avšak nesprávne aplikoval v danom prípade i poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zákona za konštatácie, že „... od počiatku s OČTK obžalovaný spolupracoval, podrobne opísal skutok, ktorého sa dopustil, dobrovoľne vydal aj vec (motorové vozidlo), a teda je dôvodný záver, že napomáhal pri objasňovaní tejto trestnej činnosti príslušným orgánom“.

Z judikatúry:

Poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zák. je založená na aktívnej spolupráci páchatel'a pri objasňovaní trestnej činnosti a vyžaduje aby páchatel' uviedol dôkazy, ktoré slúžia na objasnenie skutkových okolností daného trestného činu a jej hodnotenie je závislé od toho, do akej miery páchatel' svojím prístupom participuje na objasnení trestného činu. Súd po podaní obžaloby rozhoduje spor medzi obžalobou a obhajobou podľa pravidiel kontradiktórneho procesu – objasňovanie (v zmysle zistenia skutkového stavu veci) je doménou orgánov činných v trestnom konaní podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku. Preto samotné priznanie obžalovaného nemôže byť poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. n) Trestného zákona (v danej súvislosti viď. uznesenie NS SR pod sp. zn. 6Tdo/41/2017).

Podľa § 36 písm. n) Tr. zák. poľahčujúcou okolnosťou je to, že páchatel' napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom. Napomáhanie pri objasňovaní trestnej činnosti vyžaduje, aby páchatel' v priebehu trestného konania napomáhal príslušným orgánom najmä tým, že podrobne objasní svoju trestnú činnosť. Na tomto mieste preto nepostačuje, ako sa to stalo v tomto prípade, že obvinený ukázal policajtom, kde odhodil peňaženku. V tom čase sa totiž obhajoval, že svoj skutok nevykonal násilím. Táto okolnosť však nemôže mať pre objasnenie skutku zásadný význam. Zásadný význam pre trestné konanie má totiž dokazovanie, ktoré sa vykonáva tak ako v tomto prípade v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku (v danej súvislosti viď. uznesenie NS SR pod sp. zn. 4Tdo/76/2014). Aby bolo možné zohľadniť v prospech páchatel'a (procesne ako obvineného) aj poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zák., musí k samotnému priznaniu sa pristúpiť uvedenie údajov, ktoré umožňujú vytvoriť si komplexnejší obraz o okolnostiach činu, o účasti ďalších osôb na jeho spáchaní, poprípade aktívna účasť obvineného na iných dôkazných úkonoch, než je jeho výsluch (rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, previerka výpovede na mieste činu). Taká súčinnosť musí byť poskytnutá orgánom prípravného konania, nakoľko už tie musia objasniť čin (a to aj procesným dokazovaním, vedeným v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, nie len „operatívne“) do tej miery, aby mohla byť podaná obžaloba alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste (samozrejme, obžaloba ani za týchto okolností nemusí v súdnom konaní uspieť, čo nie je na účel stanoviska potrebné bližšie rozoberať). (...) Zdvojené (ďalšie) použitie určitej (faktickej) okolnosti ako (právne) poľahčujúcej (alebo priťažujúcej) okolnosti je teda podmienené určitým obsahovo - novým prvkom, ktorý presahuje podstatu prvého z oboch posúdení (alebo musí ísť o dve rôzne faktické okolnosti).“ Z citovaných častí tohto stanoviska je zrejmé, že poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. n) Tr. zák. nie je možné priznať automaticky spolu s poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. l) Tr. zák. len na základe samotného priznania sa obvineného. Na zohľadnenie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Tr. zák. je tak potrebná určitá aktívna účasť a napomáhanie obvineného orgánom činným v trestnom konaní a súdu pri objasňovaní trestnej činnosti poriadku. (v danej súvislosti viď. uznesenie NS SR pod sp. zn. 2Tdo/77/2017).

Na základe vyššie uvedeného ako i zo skutočností popísaných okresným súdom v odôvodnení napadnutého uznesenia nemožno ani podľa názoru krajského súdu v zhode s názorom prokurátora vyvodiť snahu obžalovaného napomáhať pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom v takej dostatočnej a významnej miere, ktorá by odôvodňovala priznanie poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. n) Tr. zák.

Pokiaľ však ide o prokurátorom namietanú primeranosť trestu, odvolací súd má za potrebné v tejto súvislosti v prvom rade uviesť, že za neprimeraný možno považovať len taký trest, ktorého druh alebo výmera je v zjavnom rozpore s hľadiskami, ktoré sú určené v zásadách pre ukladanie trestov podľa § 34 Trestného zákona.

V prejednávanej veci krajský súd nepovažoval uloženie podmieneného trestu s probačným dohľadom a uloženými obmedzeniami a povinnosťami za neprimerané, nakoľko prvostupňový súd pri ukladaní trestu podľa názoru odvolacieho súdu veľmi starostlivo prihliadal ku všetkým okolnostiam, ktoré sú rozhodujúce z hľadiska naplnenia účelu trestu a jeho výmery a uvážene prihliadol na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, na osobu páchatela, jeho súčasné pomery a možnosti nápravy, a preto sa s uloženým výrokom o podmienenom treste, stotožnil aj súd druhého stupňa, považujúc ho rovnako ako súd prvého stupňa na ochranu spoločnosti a nápravu obžalovaného za dostatočný.

Z odpisu z registra trestov vyplýva, že obžalovaný nebol doposiaľ súdne trestaný a v evidencii priestupkov má zaznamenaný výlučne 1 dopravný priestupok a to za jazdu pod vplyvom alkoholu na nemotorovom vozidle.

Odvolací súd na danom mieste zdôrazňuje, že cieľom trestného konania nie je akýsi „revanš“ – odplata za spáchaný skutok, ale predovšetkým náprava páchatela a jeho stimulovanie k riadnemu životu. Trest ako trestnoprávna sankcia nastupuje vždy ako následok porušenia základných práv a právom chránených záujmov. Pokiaľ Trestný zákon pri jednotlivých taxatívne vymenovaných trestných činoch oprávňuje súdu uložiť trest odňatia slobody ako najzávažnejší zásah do osobnej slobody, nemožno tak ale paušálne pristupovať v každom jednom prípade. Išlo by o príliš formalistický výklad zákonných ustanovení, v dôsledku čoho by potom stratilo opodstatnenie ustanovenie vyššie citovaného § 34 Trestného zákona, v zmysle ktorého sú súdy pri ukladaní trestov povinné prihliadať na všetky okolnosti daného prípadu vo vzájomnom súhrne. Optimálna miera represie totižto závisí na konkrétnych okolnostiach každého prípadu, pričom nielen príliš mierny, ale aj príliš prísny trest nepôsobí výchovne, ale demoralizuje.

Odvolací súd ďalej poukazuje aj na to, že zabrániť páchatelovi v ďalšom páchaní trestnej činnosti môže trest nielen priamo, teda tým, že mu fyzicky znemožní dopustiť sa určitého konania uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody, ale aj nepriamo, už samotnou existenciou hrozby trestu za určité konanie, obavou z jeho uloženia a následného výkonu, pričom ide o tzv. psychické zábrany a pôsobenie (napr. trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu pri súčasnom uložení primeraných povinností a obmedzení spolu s uložením trestu zákazu činnosti ako v danom prípade). Práve toto „nepriame pôsobenie“ má v mnohých prípadoch výrazne hlbší a trvalejší prevýchovný charakter a účel trestu naplní skôr, než samotný nepodmienečný trest odňatia slobody. (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR v sp. zn. 6To/8/2013 z 25.09.2014).

Odvolací súd má za to, že v tomto prípade by záujem na uložení výlučne nepodmienečného trestu odňatia slobody obžalovanému neúmerne prevyšoval následku. V konečnom dôsledku bude iba na konaní samotného obžalovaného, či počas výkonu podmieneného trestu, zmení svoje správanie a postoj k životu tým, že sa vyhne akémukoľvek protiprávnemu konaniu, alebo bude nutné rozhodnúť o neosvedčení sa v skúšobnej dobe a nariadiť výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Vzhľadom na vyššie uvedené krajský súd konštatuje, že uložený trest odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu okresným súdom, nariadeným probačným dohľadom spolu s uloženým trestom zákazu činnosti a zákazom požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok, je trestom zákonným, odôvodneným a primeraným a zároveň spôsobilým naplniť účel trestu a výchovne pôsobiť na obžalovaného, a to bez toho, aby predstavoval neprimeranú represiu, ktorá by zasiahla do vedeného života obžalovaným.

Čo sa týka uloženia povinnosti spočívajúcej v príkaze podrobiť sa psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve, všetko so zameraním na požívanie alkoholu, k tomuto odvolací súd dodáva, že pre posilnenie výchovného účinku uloženého trestu namiesto tejto povinnosti (ktorú odvolací súd zrušil, nakoľko je toho názoru, že jej uloženie musí predchádzať znalecké dokazovanie z odboru psychológia, ktoré vo veci nebolo realizované) v súlade so zákonom uložil (obdobnú) povinnosť zúčastniť sa sociálneho výcviku a to v záujme osvojenia si spôsobov riešenia záťažových situácií, rôznych životných problémov vo vzťahu k prevencii, motivácie, spracovania emócií, požívania alkoholu a pod., pod odborným dohľadom bez toho, aby musel porušovať zákon.

Celkom na záver má odvolací súd k námietkam prokurátora za potrebné uviesť, že je pravdou, že trest má prinášať úžitok pre celú spoločnosť, chrániť ju a jej členov, odvracať trestné činy smerujúce proti právam, slobodám, životom, zdraviu občanov, vychovávať ich páchatelov a zároveň i ostatných členov spoločnosti. V prípade už spáchaného trestného činu, však trest nemôže byť braný len ako obranná

reakcia, ale skôr by mal odrážať autoritu zákona a na tomto základe odvrátiť trestnú činnosť hroziacu v budúcnosti. Nemôže však ísť o obeť páchatel'a pre poučenie ostatných občanov (tzv. exemplárny trest). Ide predovšetkým o potrebu pôsobiť na páchatel'a, aby svoj protiprávny čin už v budúcnosti nezopakoval. Takýmto spôsobom by mala fungovať predstava znovuodsúdenia páchatel'a, ktorá by mala byť pre neho natoľko odpudzujúca, že sa trestnej činnosti radšej opakovane nedopustí.

Je nespochybniteľné, že nepodmienečný trest odňatia slobody má určitý odstrašujúci efekt a k jeho ukladaniu dochádza pravidelne, ale na druhej strane má byť ukladaný za najzávažnejšie trestné činy, ktorých sa páchatelia dopúšťajú. S jeho výnimočnosťou súvisí to, že je všeobecne považovaný za ultima ratio, teda krajný prostriedok, čím sa prezentuje jeho postavenie ako trestu najprísnejšieho, za ktorý ho považuje trestnoprávna náuka.

Dôvodom je najrozsiahljší a najintenzívnejší zásah do ľudských práv a slobôd. Trest odňatia slobody v nepodmienečnej forme totiž neobmedzuje len slobodu voľného pohybu osoby, ale obmedzuje aj iné ľudské práva a slobody, napríklad nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, obmedzenie jeho rodinného, pracovného života, prerušenie citových väzieb, priateľských vzťahov a podobne. Toto jeho postavenie sa odráža aj v ustanovení § 49 Tr. zákonníka. Podľa neho súd môže podmienečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho dva roky, ak vzhľadom na osobu páchatel'a, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má dôvodne za to, že na zabezpečenie ochrany spoločnosti a nápravu páchatel'a výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný, alebo prijme záruku za nápravu páchatel'a a ak vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, má za to, že výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný.

Inštitút podmienečného odloženia výkonu trestu predstavuje isté zmiernenie prísnosti ukladanej sankcie a je jednou z alternatív k uloženiu nepodmienečného trestu odňatia slobody. V rámci tohto inštitútu je možné uplatniť sudcovskú individualizáciu trestu. Výkon uloženého trestu odňatia slobody bude odložený s uložením primeranej skúšobnej doby v prípade, že bude mať súd za to, že nie je nevyhnutné pôsobiť na páchatel'a nepodmienečným trestom a že jeho nápravu, resp. účel trestu ako taký možno dosiahnuť aj miernejšími prostriedkami.

Až po prihliadnutí k celkovému osobnému profilu súdanej osoby je možné urobiť jednoznačný záver, že žiadny z miernejších a menej intenzívnejších trestných postihov nepostačuje k tomu, aby páchatel' do budúcnosti, teda bez vplyvu represívneho trestu spojením s obmedzením jeho práv v podmienkach výkonu trestu, riadny život viedol. Nevyhnutné však je, aby v prípadoch, ktoré spĺňajú podmienky tohto ustanovenia, súd vždy obligatórne zvážil uloženie miernejšieho typu trestu, resp. alternatívneho trestu. V zmysle všeobecných pravidiel ukladania trestov je potrebné zvýrazniť, že nepodmienečný trest odňatia slobody má byť ukladaný iba v tých prípadoch, keď inými miernejšími druhmi trestov, ktoré nie sú spojené s odňatím osobnej slobody, by nebolo možné dosiahnuť účel trestu (vedenie riadneho života), alebo v prípadoch typovo najzávažnejších trestných činov, u ktorých je trest odňatia slobody v zásade jedinou možnou sankciou. Uloženie podmienečného trestu tak vyjadruje subsidiárnu povahu nepodmienečného trestu odňatia slobody, pretože ten by mal byť predovšetkým trestom, ako už bolo vyššie uvedené, mimoriadnym. Zároveň by malo pri jeho uložení ísť o pomocnú úlohu trestnej represie, ktoré taktiež zakotvujú zásadu, že tam, kde postačuje uloženie sankcie pre páchatel'a menej postihujúcej, nesmie byť uložená trestná sankcia pre páchatel'a citelnejšia. To znamená, že prostriedok najcitelnejšej trestnej represie ultima ratio v podobe nepodmienečného trestu odňatia slobody musí byť ukladaný až tam, kde je vylúčené uloženie iného druhu trestu, či už alternatívneho alebo výchovného. V neposlednom rade by mal súd prihliadať pri ukladaní trestu k účinkom a dôsledkom, ktoré by uložený trest mohol mať pre budúci život páchatel'a. Ide o predpoveď toho, ako bude pôsobiť trest na páchatel'a, či už v rámci jeho druhu alebo dĺžky. Zaraďujeme tu v rámci nepodmienečného trestu odňatia slobody napríklad spôsobenie ujmy vo forme prerušenia pracovných aktivít a vzťahov, narušenie kladných sociálnych väzieb s pôvodným prostredím páchatel'a, teda s rodinou, priateľmi a známymi a jeho vytrhnutie z bežného života v spoločnosti.

Úplne na záver je potrebné k sťažnostným námietkam prokurátora napokon uviesť, že nie je možné odhliadnuť od skutočnosti, že trest odňatia slobody môže u prvotrestaného jedinca bez poskytnutej šance napraviť svoje pochybenie „len“ výkonom alternatívneho druhu trestu spôsobiť sociálnu narušenosť a tiež iné negatívne dôsledky na jeho budúci život z dôvodu, že bol vyradený z normálneho života, čím stratil nielen osobnú slobodu, ale aj vlastnú autonómiu, intímne vzťahy a materiálne i nemateriálne statky, čím by bol jeho návrat do spoločnosti omnoho náročnejší ako pre páchatel'ov, ktorým bola v prípade prvého odsúdenia poskytnutá šanca podmienečným trestom preukázať, že sa polepšil a že išlo skutočne len o náhodilú a mimoriadne ojedinelú ľudskú zlyhanie.

Je síce preukázané, že obžalovaný sa dopustil tohto ohrozovacieho trestného činu pod značným vplyvom alkoholu, no aj odvolací súd má obdobne ako súd prvého stupňa za to, že pri súčasne uloženom

probačnom dohľade na 3 roky, zákaze požívania alkoholu a povinnosti zúčastniť sa sociálneho výcviku bolo možné výkon trestu odňatia slobody v trvaní 6 mesiacov (dĺžku ktorého vzhľadom na absenciu jednej pôvodne priznanej poľahčujúcej okolnosti odvolací súd, považujúc ho vzhľadom na okolnosti prípadu za primeranejší, modifikoval) podmiennečne odložiť.

Keďže sa obžalovaný dopustil trestného činu v súvislosti s vedením motorového vozidla, správne mu okresný súd uložil aj náležitý trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá v cestnej premávke (podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona) na 4 roky. Uloženie tohto druhu trestu si v tomto prípade nepochybne vyžaduje účinná ochrana spoločnosti, tu najmä ostatných účastníkov cestnej premávky pred obžalovaným ako páchatelom tohto druhu trestnej činnosti, pričom takto uložený trest zákazu činnosti zabezpečuje i dosiahnutie účelu trestu a zároveň obsahuje v primeranom rozsahu rovnako aj prvky represie, ako aj prvky individuálnej a generálnej prevencie a takýto trest potom zodpovedá všetkým požiadavkám vyplývajúcim z ust. § 34 ods. 1, 4 Tr. zák., ako aj z ďalších ustanovení, ktoré upravujú zásady ukladania trestov.

Výmera tohto trestu musí byť pre obžalovaného dostatočným ponaučením, aby sa v budúcnosti už naisto vyhol obdobnej trestnej činnosti, ako v teraz súdenom prípade, v opačnom prípade by už bol súdom nepochybne postihnutý prísnejšie.

Pokiaľ ide o navrhované uloženie trestu vyhostenia, je odvolací súd toho názoru, že vzhľadom k uloženiu podmiennečného trestu s probačným dohľadom, ako i uloženými zákazmi a povinnosťami, ktorých výkon bude prvostupňovým súdom prostredníctvom probačného a mediačného úradníka realizovaný, a tiež i s poukazom na samotný charakter trestnej činnosti a osobnostné charakteristiky obžalovaného, u ktorého to nevyhnutne nevyžaduje verejný záujem štátu, ako obligatórna podmienka § 65 Tr. zákona, nebolo uloženie trestu vyhostenia u obžalovaného dôvodným.

Na základe takto rozvedených úvah potom krajský súd o odvolaní okresného prokurátora rozhodol tak, ako je to uvedené v enunciiate tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.